

76866

INSTITUTUL ROMÂN DE ENERGIE

No. 136

TH. FICȘINESCU

PROFESOR LA ȘCOALA POLITEHNICĂ REGELE CAROL II

3

PENTRU CÂT TIMP MAI ARE
PETROL ȚARA ROMÂNEASCĂ?

BUCUREȘTI

1937

1956

INSTITUTUL ROMÂN DE ENERGIE

Inv. A. 61.506.

No. 136

TH. FIȘINESCU

PROFESOR LA ȘCOALA POLITEHNICĂ ~~REGINA MARIKA~~

PENTRU CÂT TIMP MAI ARE PETROL ȚARA ROMÂNEASCĂ?

Extras din « BULETINUL I.R.E. » Anul V, No. 3

BUCUREȘTI

1937

0866
1534

RC 118/01

CONTROL 1953

LIBRARY OF THE
INSTITUTE OF MATHEMATICS
BUCURESTI

B.C.U. Bucuresti

C81534

PENTRU CÂT TIMP MAI ARE PETROL ȚARA ROMÂNEASCĂ ? ¹⁾

Titlul conferinței mele este, după cum ați văzut: « Pentru cât timp mai are petrol Țara Românească? ». Ca să nu dau loc la nedumeriri și neînțelegeri, mă grăbesc să vă spun încă delă început, că eu nu știu pentru cât timp are petrol țara noastră. Mai mult încă, sunt convins că, în starea actuală a cunoștințelor noastre asupra importanței bogăției noastre petroliere, nimeni nu știe. Dacă totuși am intitulat astfel ceea ce voi avea cinstea să vă spun astăzi, e pentrucă, spre deosebire de ce cred eu, sunt mulți cari cred altfel și anume că există puțința să se prevadă, chiar în starea actuală, pentru cât timp mai are petrol Țara Românească. Aceștia afirmă categoric că noi nu mai avem petrol decât pentru foarte scurtă vreme, șeșe, șapte ani cel mult. Ori o atare afirmație, mai ales când se pretinde întemeiată pe cercetările specialiștilor în materie și când o auzim repetată la orice ocazie de persoane cu greutate, ba chiar cu răspundere, merită să fie luată îndeaproape cercetare. Gravitatea ei nu poate scăpa nimănui.

Și iată pentru ce:

România realizează astăzi, din valorificarea producției sale de petrol, aproximativ 13,5 miliarde anual, din care 90%, adică

¹⁾ Conferința ținută în vara anului 1937 la « Universitatea populară N. Iorga » din Văleni de Munte.

aproximativ 12 miliarde, rămân în țară. Dacă peste 6—7 ani n'am mai avea petrol, resursele noastre s'ar reduce cu această cifră. Disparația însă a 12 miliarde din activul economiei românești ar avea — veți conveni — urmări foarte grave pentru această economie.

Mai mult încă. Din aceste 12 miliarde, aproximativ 4,5 miliarde merg la Stat, sub forma de taxe, impozite, redevențe, iar 2,5 miliarde aproximativ le încasează C.F.R. sub forma de taxe de transport. Dacă, Doamne ferește! prezicerea s'ar adevăra și țara noastră n'ar mai avea petrol peste 6—7 ani, atât bugetul de venituri al Statului cât și cel al C.F.R. ar trebui să se reducă automat cu cca $1/4$ din cel de azi.

Dar nu-i numai atât. Anul trecut valoarea exportului nostru a atins cifra importantă de 21,5 miliarde lei, din cari aproximativ 9 miliarde proveneau din exportul produselor de petrol. Dacă peste 6—7 ani n'am mai avea petrol, valoarea exportului nostru ar trebui să se reducă cu mai mult de 40%. Vă puteți imagina ce grave urmări ar avea asupra balanței noastre comerciale și asupra alimentării țării cu devize, în special cu devize forte, această însemnată reducere.

În sfârșit, când e vorba de eventualitatea dispariției petrolului din rândul produselor noastre, mai există o latură, poate cea mai importantă, de luat în considerație, este latura apărării noastre naționale. Știți cu toții sacrificiile ce se fac astăzi pentru înarmarea țării, adică pentru înzestrarea ei cu armamentul modern necesar. Dar armament modern înseamnă mașini, tancuri, avioane, iar acestea, ca să fie acționate, au nevoie de combustibil lichid, benzină și motorină, două produse rezultate din distilarea petrolului. Aceste produse se găsesc astăzi din abundență între hotarele țării noastre. Peste 6—7 ani, dacă n'am mai avea petrol, ar trebui să le aducem de peste graniță. În timp de pace, calea-valea, cu bani buni se pot aduce, dar în timp de războiu alimentarea unei țări cu produse petrolifere — lucrul s'a văzut în războiul cel mare — e dacă nu imposibilă, în tot cazul legată de greutăți imense. Siguranța noastră națională ar fi deci periclitată, dacă s'ar adevăra că peste 6—7 ani noi n'am mai dispune de petrol.

Vedeți, prin urmare, că n'am exagerat de loc atribuind o gravitate deosebită afirmării care circulă astăzi, că în curând țara noastră nu va mai avea petrol. Rostul conferinței mele este, în primul loc, de a vă arăta că această afirmare este neîntemeiată și că țara noastră, chiar în starea actuală, are petrol pentru o durată de timp mult mai lungă. Nu mă voi mulțumi însă numai cu atât ci, recunoscând marea importanță a unei inventarii și evaluări a bogăției noastre petrolifere, voi încerca să vă arăt ce este de făcut pentru ca o atare evaluare să fie posibilă, adică pentru ca să se poată răspunde cu temei la întrebarea pusă de titlul conferinței mele de astăzi: Pentru cât timp mai are petrol Țara Românească?

Dar mai întâi, pe ce se întemeiază afirmarea că noi nu mai avem petrol decât pentru șase, șapte ani? Pe o constatare care e reală și anume pe constatarea că rezervele noastre de terenuri petrolifere sigure sau probabile scad continuu. D-voastră știți de sigur, că o activitate minieră normală se bazează pe existența rezervelor de terenuri de exploatare. Dar specialiștii noștri cei mai autorizați au ajuns la concluzia că rezervele noastre actuale de terenuri petrolifere sigure sau probabile sunt într'o continuă scădere. Astfel d-l Prof. *Macovei* Directorul Institutului nostru Geologic, evaluează aceste rezerve, într'o lucrare recentă, numai la 6.100 hectare. Admitând pentru ele o productivitate de 10.000 tone petrol la hectar, cifră care pare normală, vedem că rezerva noastră de petrol este de aproximativ 60.000.000 tone. Împărțind această rezervă la producția noastră de astăzi, care e de cca 8.000.000 tone anual, vedem că rezerva va fi epuizată în cca 7 ani.

Socoteala este exactă, dar puțin convingătoare. În adevăr, pentru ca concluzia care se trage din constatarea d-lui *Macovei* să fie exactă, adică pentru ca rezerva noastră de petrol să se epuizeze în 6—7 ani, trebuie să se întâmple două lucruri și anume: trebuie ca această rezervă să nu mai crească în următorii 6—7 ani și în același timp trebuie ca producția noastră de petrol să nu mai scadă. Dar, dacă prima din aceste condiții este, după cum vom vedea mai departe, foarte puțin probabilă, a doua este pur și simplu imposibilă. În adevăr, dacă noi

zăcămintele de petrol nu vin să mărească rezerva actuală, cum s'ar putea ca producția noastră să se menție la cea de astăzi, adică la aproximativ 8.000.000 tone anual? Ar trebui pentru aceasta ca cele 6.100 hectare să fie toate consumate de întreprinderi, adică populate de sonde, în următorii 6—7 ani. Dar aceste 6.100 hectare nu aparțin întreprinderilor decât în foarte mică parte. În marea lor majoritate ele aparțin Statului. Ar trebui deci ca, pe de o parte, întreprinderile de petrol, în contra intereselor lor esențiale și în contra intereselor esențiale ale Statului, să consume toată rezerva de terenuri în 6—7 ani și ar mai trebui ca, la acest atentat în contra interesului general, Statul să le fie complice.

Se poate oare imagina așa ceva?

Ceea ce s'ar întâmpla, dacă noi zăcămintele petrolifere nu se vor descoperi într'un viitor apropiat, e tocmai contrariul. Statul, deja destul de sgârcit în acordarea de perimetre de exploatare, ar deveni, și cu drept cuvânt, mult mai sgârcit. El ar frâna serios producția, care s'ar reduce din ce în ce mai mult. Dacă ea s'ar reduce în medie la jumătatea celei de astăzi, adică la aproximativ 4.000.000 tone, ceea ce reprezintă mai mult decât dublul producției noastre maxime de dinainte de războiu, vedeți că termenul fatal de 7 ani devine 14. Dacă ea s'ar reduce în medie la un sfert, adică la 2.000.000 tone anual, ceea ce, încă odată, e mai mult decât producția noastră maximă de dinaintea războiului și mai mult decât ne trebuie astăzi pentru satisfacerea propriilor noastre nevoi, vedeți că termenul de 7 ani devine 28. În realitate el va fi cu mult mai lung. Am omis din socoteală terenurile astăzi în exploatare și n'am ținut seama de viața normală a sondelor, care nu se sting instantaneu.

Se vede din cele spuse că, chiar dacă admitem că nu se vor mai descoperi alte zăcămintele de petrol în România și încă afirmarea că în timp de 6—7 ani țara noastră nu va mai avea petrol este o absurditate.

Acum e drept, într'o asemenea ipoteză, foarte puțin probabilă, după cum vom vedea imediat, producția de petrol a țării ar scădea; valoarea ei, prin urmare, ar scădea și ea, deși

nu în proporție, pentru că prețurile, mai ales cele interne, tocmai din cauza scăderii producției, ar crește simțitor. Și de asemeni, toate consecințele de natură economică, de care vorbeam adineaori, s'ar produce, de sigur, dar progresiv și într'o măsură cu mult atenuată. Am avea de-a-face cu o nenorocire, dacă vreți, nici într'un caz cu un dezastru.

Dar, să ne punem întrebarea: e oare posibil ca să nu mai existe, în subsolul țării noastre, alte zăcăminte de petrol decât cele cunoscute astăzi, adică decât cele astăzi în exploatare, dovedite petrolifere sau probabile? Nu, aceasta e aproape imposibil și iată de ce:

Un zăcământ de petrol e rezultatul unui proces fizic și chimic care s'a petrecut în timpuri geologice. Inceput la suprafață, procesul s'a continuat și s'a desăvârșit în profunzimile pământului, sub influența unor forțe de care omenirea n'a păstrat nicio amintire. Totuși efectele acestor forțe nu ne-au rămas complet necunoscute. Uneori ele au răzbit până la suprafață și sunt vizibile pentru cine știe să le observe. Așa bunăoară existența masivelor de sare, a deschiderilor în care scoarța pământului se arată încrețită sau faliată, a emanațiilor de hidrocarburi lichide sau gazoase, în sfârșit existența la suprafață a unor terenuri de vârste și constituții petrografice anumite, pot constitui tot atâtea indicii despre posibilitatea existenței în adâncime a zăcământului de petrol. Dacă mai ales aceste indicii se întâlnesc într'o regiune nu prea depărtată de o alta unde existența petrolului e dovedită, ele capătă atunci o valoare deosebit de importantă și pot servi la determinarea regiunilor în care existența petrolului este posibilă. Cercetarea suprafeței în vederea găsirii acestor indicii, după care se pot determina terenurile posibil petrolifere, constituie ceea ce se numește o prospecțiune geologică.

Dar nu întotdeauna efectele forțelor de care vorbeam adineaori ajung până la suprafață. Uneori masivele de sare, creșturile și faliile, emanațiunile de hidrocarburi, precum și celelalte semne după care putem categorisi o regiune ca posibil petroliferă, s'au oprit în drum, la adâncimi mai mult sau mai puțin importante. Până acum câțiva ani, astfel de semne nu

puteau fi constatate prin simpla observație, ci numai prin lucrări de explorare, sondaje sau galerii, lucrări dificile și costisitoare. Astăzi există mijloace, deocamdată imperfecte, dar cari se perfecționează continuu, care permit prospectorului să-și dea seama de natura petrografică ca și de cea tectonică a unei regiuni, fără ca pentru aceasta el să fie nevoit a întreprinde lucrări de explorare. Aceste mijloace, în descrierea cărora nu putem intra, fac parte din ceea ce se cheamă o prospecțiune geofizică.

Fie întrebându-se prospecțiunea geologică, fie pe cea geofizică, s'au putut determina în țara noastră, în afară de regiunile unde existența petrolului este dovedită sau ca și dovedită regiuni unde ea este numai posibilă. D-l *Macovei*, în studiul de care am amintit, evaluează întinderea acestor regiuni la aproximativ 6.000 hectare în Muntenia și la nu mai puțin de 200.000 hectare în Moldova.

Nu vom discuta cifrele d-lui *Macovei*. D-sa a avut, de sigur, mai multe argumente ca să le stabilească, decât am putea avea noi ca să le contestăm. Ne vom pune însă următoarea întrebare: *e oare admisibil ca nimic din ceea ce se constată astăzi ca posibil petrolifer să nu devie sigur petrolifer în următorii 6—7 ani?* De sigur, nu. Dar dacă numai 10% din totalul regiunilor considerate astăzi ca posibile se vor dovedi petrolifere, rezerva noastră de terenuri de exploatare s'ar mări cu cca. 20.600 hectare. Cu cele 6.000 hectare considerate astăzi ca sigur petrolifere, această rezervă ar atinge cifra de 26.600 hectare. Presupunând acestor terenuri o productivitate de 10.000 tone la hectar, vedem că țara noastră ar dispune, în această ipoteză, de o rezervă de petrol de 266 milioane tone, care în alternativa menținerii producției actuale de cca. 8.000.000 tone anual, ne-ar ajunge pentru 34 de ani, sau pentru 68 de ani dacă ne-am mulțumi cu jumătatea producției de astăzi. Să spunem 75 de ani dacă ținem seama de rezerva terenurilor astăzi în exploatare și de vieața normală a sondelor. Ce departe suntem de termenul fatal de 6—7 ani de care se vorbește astăzi.

Dar nu-i numai atât. Prospectarea țării noastre în vederea determinării regiunilor posibil petrolifere nu-i terminată. Din

contră, se poate spune că-i de abia la începutul ei. Vor mai fi, probabil, și alte regiuni interesante, unele pe care nici nu le bănuim, altele pe care ar trebui să le bănuim. Ne gândim, în special, la regiunea gazului metan din Transilvania. Faptul că în această vastă regiune se găsesc bogate zăcăminte de hidrocarburi gazoase, să nu fie oare un indiciu că în vecinătatea lor se pot găsi zăcăminte de hidrocarburi lichide? Pretutindeni între zăcămintele de gaze și cele de petrol există o strânsă relație; să facă oare excepție dela regulă tocmai basinul Transilvaniei noastre? Întrebare pasionantă, al cărei răspuns însă ar fi deciziv pentru viitorul economic mai îndepărtat al țării noastre. Imaginați-vă numai un moment că acest răspuns ar fi afirmativ, că adică s'ar descoperi dincolo de Carpați zăcăminte de petrol de valoare echivalentă celor descoperite și cari se vor mai descoperi dincoace. Ce perspectivă uriașă pentru viitorul economic al României, ca și pentru viitorul ei în general!

Rezultă, din tot ce precede, două lucruri și anume:

a) Nu-i adevărat că în foarte scurtă vreme, 6—7 ani după cum se spune, țara noastră nu va mai avea petrol. Pentru specialiști această chestie nici nu merită discuție și vă cer iertare c'am insistat atât asupra ei. Dacă am făcut-o e pentrucă știu de ce vitalitate extraordinară se bucură câteodată legendele — mai ales când le lăsăm să se răspândească;

b) Din potrivă nu-i exclus, ba chiar e foarte posibil, ca rezervele noastre de petrol să fie cu mult mai importante decât se crede azi.

Ei, acum să ne punem întrebarea: ce-i de făcut ca posibilitatea să se transforme în siguranță, ca, adică, să putem ajunge la o evaluare, aproximativă firește, a bogăției noastre petroliere, sau, ceea ce e același lucru, să putem da un răspuns întrebării puse de noi ca titlu acestei conferințe: Pentru cât timp mai are petrol Țara Românească?

Răspunsul acesta, pe care astăzi, după cum am văzut, nu-l putem da, e totuși de o capitală importanță. În adevăr, din cauza lipsei acestui răspuns, noi n'am putut avea

până acum o politică determinată și constantă în materie de exploatare a bogăției noastre petrolifere. În această materie, două au fost și sunt tendințele. Unii împing la mărirea continuă a producției, alții la reducerea ei. Cei dintâi se pun în ipoteza că rezervele noastre de petrol sunt, dacă nu nelimitate, în tot cazul foarte mari, cei din urmă, din contră, că ele sunt extrem de reduse. Care e adevărul între aceste două tendințe? Și care este, mai cu seamă, interesul țării? Interesul țării nu poate fi de a păstra această bogăție nevalorificată. Mai întâi pentru că, țară nouă și totuși obligată să ție pas cu progresul vremii, țara noastră are nevoi multe și cari cer imperios a fi satisfăcute și apoi pentru că o bogăție nevalorificată reprezintă un risc la care nu ni-i permis a ne expune. În adevăr, nu există bogăție care să-și păstreze indefinit valoarea. Sursele de energie nu fac excepție. Pe vremuri, sursa de energie utilizată obișnuit era munca omenească; apoi a venit aceea a animalelor; apoi energia combustibililor. Până acum câteva zeci de ani, combustibilul cel mai prețios era cărbunele, apoi a venit petrolul, care a detronat cărbunele. Nu s'ar putea oare ca la rândul lui petrolul să fie detronat de o altă energie? E prin urmare de o elementară prudență ca sursele de energie să fie exploatare când valoarea lor e maximă.

Dar, pe de altă parte, interesul țării nu poate fi de a secătui în câțiva ani bogăția noastră petroliferă. În împrejurările de azi mai ales, o exploatare în atari condiții ar fi o adevărată crimă.

Atunci, ce trebuie să facem? Care trebuie să fie politica noastră în materie de exploatare a petrolului?

Dar, e cu puțință să avem o politică în această materie, atâta vreme cât nu cunoaștem importanța bogăției noastre? Este doar evident că una va trebui să fie această politică, dacă se dovedește că rezervele noastre petrolifere sunt foarte mici și alta, dacă se dovedește că ele sunt foarte mari. În primul caz, ceea ce s'ar impune este o intervenție urgentă și drastică a Statului pentru reducerea producției de petrol la nivelul nevoilor stricte ale consumului intern, iar în al doilea caz va fi poate o intervenție a Statului pentru mărirea producției de petrol până la nivelul reclamat de nevoile imperioase ale țării.

Concluzia celor ce preced se impune: *ca să-și poată fixa o politică în ce privește modul cum trebuie să se facă exploatarea bogăției noastre petrolifere. Statul trebuie să procedeze înainte de toate la descoperirea, inventarierea și evaluarea acestei bogății.* Chestiunea e: o atare inventariere și evaluare este posibilă? Răspundem: da, dar numai într'un singur chip, prin cercetarea întregului nostru subsol posibil petrolifer, în vederea descoperirii zăcămintelor de petrol, adică prin explorarea acestui subsol. Explorarea se face prin lucrări miniere, în special prin sonde de explorare.

Dela început trebuie să remarcăm că sondele de explorare, când sunt săpate departe de regiunile astăzi în exploatare, sunt operațiuni foarte costisitoare și foarte riscate. Costisitoare pentru că, spre deosebire de sondajele de exploatare, cari pot avansa repede și aproape fără întrerupere, cele de explorare nu pot avansa decât încet, obligate fiind să cerceteze cu deamănuntul terenurile traversate. De altă parte, cele mai multe din forajele de explorare rămân sterile, fie că regiunea în care se sapă n'are petrol, fie că s'au nimerit să fie așezate în afara limitelor zăcămintului, fie că, din diferite motive, zăcămintul n'a putut fi atins. În America, între anii 1860 și 1930, proporția sondelor de explorare reușite față de cele rămase sterile a fost 1 : 24. Pentru o sondă care a găsit petrolul, au fost 24 care nu l'au găsit. Proporția la noi e desigur mai mică. De altfel, pe măsură ce metodele de prospecțiune se perfecționează, această proporție se micșorează. Totuși, când explorarea se face în regiuni cu totul necunoscute, ea e încă foarte importantă. Dar chiar dacă sondajul de explorare reușește, adică întâlnește zăcămintul de petrol, acesta nu va putea fi inventariat și evaluat decât dacă i se cunoaște întinderea, grosimea, porozitatea, precum și alte constante, cari însă, pentru a fi cunoscute, reclamă alte sondaje de explorare, din cari iarăși o parte vor rămâne sterile.

Rezultă din cele spuse că descoperirea și evaluarea unui zăcămint de petrol necesită pe lângă o competență desăvârșită și investiții de capitaluri foarte importante. Zeci și sute de milioane, din cari o bună parte riscă să fie definitiv pierdute.

Își poate oricine imagina ce imense resurse financiare vor fi necesare pentru descoperirea și evaluarea tuturor zăcămintelor de petrol existente în subsolul presupus petrolifer al țării noastre.

Se pot găsi aceste resurse? Cine le-ar putea procura?

Mai întâi, evident, nu poate fi vorba de a întreprinde descoperirea, inventarierea și evaluarea zăcămintelor de petrol din subsolul țării noastre dintr'odată și într'un timp scurt. O asemenea vastă lucrare reclamă un timp îndelungat, cel puțin două decenii. De altă parte, nu-i vorba să se găsească tot capitalul necesar. Noi plecăm doar dela ideea că explorările vor găsi petrol. O parte din acest petrol va trebui să servească la amortizarea cheltuelilor făcute pentru descoperirea lui. Capitalul consumat va putea fi refăcut. Iar în ce privește chestiunea: cine să procure capitalurile necesare, evident, cei interesați, cei al căror interes reclamă imperios crearea de noi rezerve de terenuri petrolifere în România și aceștia sunt: Statul și întreprinderile de petrol.

Interesul Statului n'are nevoie să fie demonstrat. Cel al întreprinderilor de petrol rezultă din faptul că ele au investite în România, în momentul actual, în terenuri, sonde, uzine, peste 40 de miliarde de lei, din cari o bună parte ar fi pierdute dacă rezervele lor de terenuri de exploatare s'ar termina fără a putea fi înlocuite. Pentru întreprinderile de petrol deci descoperirea de noi rezerve este o chestiune de viață și de moarte.

Dar, se pune întrebarea: între Stat și întreprinderile de petrol, cine ar trebui să facă explorările? Cei mai mulți vor răspunde: în tot cazul, nu Statul. Argumentele sunt cunoscute. Statul, mai întâi, nu-i organizat pentru o asemenea vastă operă; el ar trebui să se utilizeze, să-și creeze organizațiunile tehnice necesare, cari, create cu scopul găsirii și exploatării petrolului, ar ajunge, conform obiceiului, să exploateze mai degrabă bugetul. În al doilea rând, Statul, mai ales în situația actuală, n'ar putea defalca din bugetul lui sumele necesare, fără ca să nu lase în suferință nevoi poate mai puțin însemnate, dar desigur mult mai urgente. În al treilea rând, explorările

pentru petrol sunt, după cum am văzut, întreprinderi extrem de riscate, iar Statului nu-i este permis să riște banii contribuabililor. În sfârșit, reușita lucrărilor de explorare depinde, în bună parte, de executarea cu stăruință și sistem a unui program stabilit pentru un număr oarecare de ani și Statul, așa cum e organizat astăzi, nu poate garanta îndeplinirea unui asemenea program de lungă durată. Prin urmare concluzia ar fi: executarea lucrărilor de explorare în vederea inventarierii și evaluării bogăției noastre petrolifere trebuie făcută de inițiativa particulară, reprezentată de întreprinderile noastre de petrol.

Aceste întreprinderi dispun, sau pot dispune, de capitalul necesar; dispun de pregătirea și de mijloacele tehnice; sunt obișnuite să riște, întreaga lor activitate fiind bazată pe risc; în sfârșit, pot garanta executarea unui program, oricât de vast ar fi el. Dar, desigur, ele n'ar consimți să întreprindă asemenea lucrări de explorare decât în schimbul unui avantaj, care să contrabalanseze sacrificiile și riscurile. Acest avantaj e unul singur: Statul să le asigure, în caz de succes, o participare suficientă la exploatarea zăcămintelor descoperite.

Pretenția pare, desigur, justă. Ceea ce întreprinderile cer este ca să-și poată constitui, cu sacrificiul și riscul lor, rezerve de terenuri de exploatare, fără cari activitatea lor, mai curând sau mai târziu, va deveni imposibilă. Or, Statul trebuie să fie cel dintâi interesat ca activitatea întreprinderilor de petrol să nu fie întreruptă, ca industria noastră de petrol să prospereze. Văzurăm doară că cea mai mare parte din ceea ce ea produce, Statul încasează. S'ar părea prin urmare că explorările trebuiesc făcute exclusiv de întreprinderile de petrol, cu imboldul și încurajarea Statului.

Totuși, e necesar s'o spunem, până acum câțiva ani, nici întreprinderile de petrol n'au stăruit și nici Statul nu s'a arătat dispus ca să rezolve, cu ajutorul lor, marea problemă a explorării subsolului nostru presupus petrolifer. Cauzele sunt diverse. Mai întâi, multe din întreprinderi dispuneau încă de rezerve importante de terenuri de explorare și exploatare. Erau terenuri pe cari ele și le procuraseră dela proprietarii

suprafeței înainte de anul 1924, adică înainte de a se fi declarat subsolul proprietatea Statului, sau chiar și după această dată, dela proprietarii cu drepturi câștigate. Asemenea drepturi astăzi aproape nu mai există; astăzi, aproape singura sursă de aprovizionare cu terenuri de explorare și exploatare este Statul. De altă parte, Statul, fie din ignoranță, fie din alte motive, obișnuia până acum câțiva ani să acorde întreprinderilor, sub forma de terenuri de explorare, terenuri situate în prelungirea sau în vecinătatea imediată a șantierelor în exploatare. Se înțelege, când întreprinderile aveau puțința să facă, să le zicem «explorări», pe terenuri quasi-cunoscute, ar fi fost naiv din partea lor să facă explorări adevărate, pe terenuri în adevăr necunoscute. În sfârșit, trebuie să recunoaștem, legislația minieră privitoare la explorări nu acorda exploratorului adevărat, în schimbul sacrificiilor și riscului său, pe cari le-am văzut considerabile, decât avantaje meschine. Din această cauză, ca și din cauza îngăduinței legale și a toleranței administrative, multe din perimetrele de explorare, cerute și obținute de întreprinderi, rămâneau neexplorate. Unele întreprinderi imobilizau pentru ani de zile mii de hectare, fără să lucreze pe ele și fără să permită altora să le lucreze și aceasta fără nici o sancțiune.

Astăzi, e adevărat, lucrurile s'au schimbat. Noua legiuire minieră impune exploratorului obligații precise și sancțiuni riguroase pentru cazul când nu-și îndeplinește obligațiile. Totodată, în regiunile vecine cu șantierele în exploatare, nu se mai acordă perimetre de explorare. De altă parte, legislația de astăzi îngăduie, în regiuni cu totul necunoscute, situate la mari distanțe de șantierele în exploatare, constituirea așa numitelor «ținuturi miniere», suprafețe cari pot avea până la 50.000 hectare și pe cari explorarea se face sub un regim special, cu avantaje speciale pentru explorator. Legislația actuală e desigur un progres marcat față de cea veche. Este acest progres suficient ca să hotărască întreprinderile la acea vastă acțiune, al cărei rezultat final trebuie să fie inventarierea și evaluarea bogăției noastre petrolifere? Față de cheltuelile și riscurile mari pe cari asemenea lucrări le comportă, recompensa

prevăzută de lege pare exploratorilor încă insuficientă și cu toată scăderea îngrijorătoare a rezervelor lor de terenuri, întreprinderile ezită să se angajeze serios pe calea cercetării sub-solului nostru presupus petrolifer, în vederea descoperirii de noi zăcăminte.

Acum, e drept, dacă întreprinderile ezită, nici Statul nu se prea grăbește. Societățile noastre de petrol — în afară de câteva — sunt întreprinderi cu capital străin. Or, tendința generală astăzi este — la noi ca și aiurea de altfel — încurajarea și promovarea inițiativelor și capitalului național. Acesta este un fapt care nu se poate contesta și pe care conducătorii Statului nu-l pot ignora. Trebuie oare să deducem din acest fapt că vasta operă a inventarierii și evaluării bogățiilor noastre petrolifere trebuie rezervată exclusiv capitalului național? Ar fi, credem noi, o greșeală. După cum am spus-o deja și după cum o dovedește experiența, explorările pentru petrol au riscuri considerabile. Aceste riscuri în viitor, când lucrările se vor face în regiuni îndepărtate și cu totul necunoscute, vor fi cu mult mai mari ca în trecut, când, în cele mai multe cazuri, ele se făceau în prelungirea sau în vecinătatea șantierelor în exploatare. Multe și mari capitaluri se vor pierde înainte de a se putea descoperi și localiza noi zăcăminte de petrol. Așa fiind, ne întrebăm: care e interesul ca pierderile să le suporte exclusiv capitalul național, destul de anemic deocamdată? Nu, opera de întreprins este atât de vastă și e atât de necesar ca ea să fie realizată cât mai repede cu putință și cu cât mai puține sacrificii pentru economiile noastre proprii, încât la ea trebuie invitate și capitalurile străine, mai ales acele cari se găsesc investite în țară. E mult mai mult în interesul nostru decât în al lor.

În sfârșit, o ultimă chestiune: la această operă, Statul nu trebuie să participe direct? Văzurăm cari sunt argumentele ce se aduc în contra participării lui. Mărturisesc că ele nu ni se par tocmai convingătoare. Mai întâi, nu-i așa de sigur că orice întreprindere tehnică de Stat trebuie să fie rău organizată. Avem destule — C.F.R. e una din ele — cari nu funcționează mai rău decât întreprinderile similare particulare. De asemeni

nu-i adevărat că Statul nu poate urmări cu continuitate vaste programe de înfăptuiri. Vastul program al refacerii și modernizării drumurilor, al construirii de noi legături feroviare, precum și acel, atât de important și de meritoriu, al înfrumusețării și modernizării Capitalei, sunt exemple cari dovedesc contrariul. Iar în ce privește chestia că Statul n'are dreptul să riște și să piardă parale... vorba ceea, dac'am avea noi paralele pe care Statul le riscă și le pierde...!

În schimb, participarea Statului la descoperirea și evaluarea bogăției noastre petrolifere se impune pentru următorul motiv, care nouă ni se pare esențial. În definitiv, ce se urmărește? Constituirea de rezerve importante de terenuri petrolifere, cari să permită Statului să ducă o politică, în exploatarea petrolului, inspirată exclusiv de nevoile superioare ale țării. Dar e clar, pentru a putea duce o atare politică, Statul are în primul loc nevoie de rezerve care să-i aparție, iar în al doilea loc aceste rezerve trebuie să fie de durată, adică să se poată păstra indefinit. Or, aici atingem un punct delicat. Un zăcământ de petrol nu poate fi păstrat indefinit decât cu o condiție: să nu se umble de loc la el. Date fiind natura lichidă a petrolului și faptul că el se găsește în zăcământ ca apă într'o sticlă de sifon, adică sub presiunea gazelor, îndată ce el este exploatat într'un punct sau în mai multe, tot zăcământul se va găsi influențat, mai curând sau mai târziu. Dar, e tocmai ce se întâmplă zăcămintelor descoperite de întreprinderi particulare. Legea acordând acestora, sub forma de recompensă, o parte din întinderea zăcământului descoperit, iar această parte fiind de obicei imediat pusă în exploatare, restul, aparținând Statului, nu mai poate fi păstrat de el fără primejdie de secătuire sau degradare. Dacă nu vrea să piardă tot sau cea mai mare parte din petrolul conținut, Statul n'are decât o singură resursă: să-și concesioneze partea cât mai repede posibil. Ceea ce și face, de obicei.

Rezultă prin urmare că Statul nu poate dispune de adevărate rezerve de durată, decât dacă și le face singur. Iată motivul pentru care, după părerea noastră, el trebuie să participe efectiv la opera de explorare a subsolului nostru presupus petrolifer. Cum o va face? Prin organizații proprii, sau pe cale

de acord, este indiferent. Ceea ce importă este ca zăcămintele descoperite de el, odată evaluate să poată fi păstrate fără primejdie, până când interesele țării vor reclama exploatarea lor.

Ajungând la sfârșitul conferinței mele, vă cer iertare că v'am expus o materie care a părut poate unora dintre d-voastră cam aridă și, în tot cazul, neobișnuită. Știu că mă găsesc aici în domeniul ideilor frumoase și al sentimentelor alese. În acest domeniu eu mi-am permis să împrăști câteva cifre și să vă vorbesc despre petrol. Cifrele și deducțiile mele au putut face aceeași impresie pe care, într'o grădină plină de flori, o face căruța de gunoiu care se deșartă peste răsaduri. E urâtă căruța cu gunoiu și, mai cu seamă, miroase urât, dar are și ea un mic merit: acela de a ajuta să crească frumoasele flori din grădină. Tot astfel, grija de bogăția materială a țării ajută desvoltării și răspândirii ideilor frumoase și sentimentelor alese.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

HC18

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

